

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ВОЛОШИНА ВІТА АНАТОЛІЇВНА

УДК 347.991 + 347.964

**НАУКОВО-КОНСУЛЬТАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі адміністративного судоустрою, прокуратури та адвокатури Приватного вищого навчального закладу “Львівський університет бізнесу та права”

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
Яновська Олександра Григорівна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
професор кафедри правосуддя

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Москвич Лідія Миколаївна,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
завідувач кафедри організації
судових та правоохоронних органів

кандидат юридичних наук, доцент
Хотинська-Нор Оксана Зіновіївна,
Вищий спеціалізований суд України
з розгляду цивільних і кримінальних справ,
науковий консультант відділу нормативно-правової
роботи науково-експертного управління

Захист відбудеться «29» червня 2016 р. о 10 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.05 у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 60, ауд. 253.

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 58, зал. № 12.

Автореферат розісланий «27» травня 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. П. Сиза

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Забезпечення законності і правопорядку, захист прав і свобод людини і громадянина, охорона інтересів держави і суспільства - це функції правової демократичної держави, котрі визначають основне призначення повсякденної діяльності органів державної влади, в тому числі, й судової влади, яка діє як самостійна і незалежна гілка державної влади. Ефективне функціонування судової гілки державної влади є неможливим без належного врегулювання діяльності системи допоміжних служб інформаційного, матеріально-технічного та науково-консультативного забезпечення (далі – НКЗ), основним завданням яких має бути створення належних умов для реалізації тих функцій, що здійснюються суто органами судової влади – судами та суддями.

Особливу роль в судовій системі країни відіграє найвищий судовий орган – Верховний Суд України (далі – ВСУ), який є гарантом ефективного функціонування всієї судової системи, що обумовлює його надзвичайну важливість для України та її громадян. Забезпечення стабільного та ефективного виконання функцій ВСУ є одним із найскладніших завдань сучасної судової реформи в Україні. Реалізація функціональних завдань ВСУ потребує не лише нормативного врегулювання. Великою мірою виконання ВСУ своєї ролі найвищого судового органу країни забезпечується значними організаційними зусиллями, адже чітка та злагоджена робота апарату суду та служб забезпечення впливають на якість виконуваних ВСУ завдань. Здійснення правосуддя та забезпечення єдності судової практики стає можливим лише за наявності належних матеріальних і інформаційних ресурсів, своєчасне та професійне залучення яких здійснюється за принципом взаємної відповідальності всіх суб'єктів, покликаних здійснювати забезпечення діяльності ВСУ.

Окремим питанням організації та діяльності судової влади в умовах становлення правової держави й громадянського суспільства присвячені наукові праці таких вітчизняних вчених як С. В. Бобровник, Т. В. Варфоломєєвої, М. Й. Вільгушинського, С. В. Глущенко, В. Г. Гончаренка, В. В. Городовенка, О. В. Зайчука, О. В. Капліної, В. С. Ковальського, М. І. Козюбри, А. М. Колодія, В. В. Копейчикова, О. М. Костенка, М. В. Костицького, В. В. Костицького, О. Л. Копиленка, О. Ю. Костюченко, М. В. Косюти, І. І. Котюка, І. О. Кресіної, Р. О. Куйбіди, О. П. Кучинської, Л. А. Луць, Б. В. Малишева, В. Т. Маляренка, Л. М. Москвич, В. Т. Нора, Н. М. Оніщенко, М. А. Погорецького, В. Ф. Погорілка, С. В. Прилуцького, Ю. Д. Притики, П. М. Рабіновича, М. В. Руденка, В. В. Сердюка, Н. П. Сизої, О. Ф. Скакун, О. З. Хотинської-Нор, В. Я. Тація, Г. П. Тимченка, М. І. Хавронюка, М. Є. Шумила, Ю. С. Шемшученка, О. І. Ющика, О. Н. Ярмиша, О. Г. Яновської та ін.

Водночас, недостатньо дослідженими є питання, пов'язані із науковим забезпеченням діяльності як судових органів загалом, так і ВСУ зокрема. Водночас результати проведеного нами опитування свідчать, що переважна кількість опитаних суддів (73 %) відчуває потребу в науково-консультативній підтримці при здійсненні ними повноважень судді. Однак, лише 54 % опитаних суддів вважають функціонування системи НКЗ діяльності ВСУ ефективним. Необхідність

дослідження НКЗ ефективного функціонування ВСУ також обумовлена фрагментарністю і епізодичністю існуючих наукових пошуків вирішення актуальних проблем наукового забезпечення діяльності судових органів. Представлена робота частково усуває цю прогалину та має на меті здійснити аналіз ролі та значення НКЗ ефективного функціонування ВСУ, що і обумовлює актуальність теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження виконане відповідно до Постанови НАН України від 20.12.2013 р. № 179 “Про Основні наукові напрями та найважливіші проблеми фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук Національної академії наук України на 2014-2018 роки” (далі – Пріоритетні наукові напрями досліджень) та рекомендацій Ради президентів академій наук України для ВНЗ щодо виконання досліджень за Пріоритетними науковими напрямами досліджень (п. 3.4. Політико-правові науки); в межах НДР Львівського університету бізнесу та права “Судоустрій, прокуратура та адвокатура в євроінтеграційному вимірі”. Тему дисертації було затверджено Вченою радою Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка (витяг з протоколу № 10 від 25 квітня 2014 р.).

Мета і задачі дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є вирішення наукового завдання щодо дослідження теоретичних, правових та праксеологічних засад науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України, в тому числі шляхом вироблення пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства України з метою підвищення ефективності функціонування вищого судового органу країни.

Досягнення поставленої мети зумовлює потребу у вирішенні таких *задач*:

- визначити місце ВСУ в судовій системі України, охарактеризувати його повноваження та фактори ефективності їх реалізації;
- сформулювати поняття НКЗ діяльності ВСУ та визначити його зміст;
- виокремити мету, функції, принципи та гарантії системи НКЗ діяльності ВСУ;
- встановити зміст та характерні риси правового статусу наукових консультантів як суб'єктів НКЗ діяльності ВСУ;
- надати змістовну характеристику Науково-консультативної ради (далі – НКР) при ВСУ як колегіального консультативного органу;
- сформулювати поняття та визначити види форм НКЗ діяльності ВСУ;
- виділити характерні риси адміністрування системи НКЗ діяльності ВСУ;
- визначити поняття інформаційного забезпечення функціонування аналітичних підрозділів ВСУ та запропонувати шляхи його удосконалення;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення норм чинного законодавства України, які регламентують функціонування системи НКЗ діяльності ВСУ.

Об'єктом дослідження є система суспільних відносин, що виникають у зв'язку з організацією діяльності Верховного Суду України.

Предметом дослідження є науково-консультативне забезпечення діяльності Верховного Суду України.

Методи дослідження обрані з урахуванням його мети, задач, об'єкта і предмета. В роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи, які є засобами наукового пошуку для отримання об'єктивних та достовірних результатів. Методологічною основою дослідження є діалектичне положення щодо співвідношення загального, окремого та особливого. За допомогою використання *історико-правового методу* було надано загальну характеристику основних етапів становлення та розвитку ВСУ (підрозділ 1.1). *Порівняльно-правовий метод* був використаний при співставленні положень чинного законодавства України, законопроектних норм з відповідними положеннями законодавства зарубіжних країн (підрозділи 1.2, 2.2). *Метод системного аналізу* дозволив виявити елементи системи НКЗ діяльності ВСУ та надати їх характеристику (підрозділ 1.3) та дослідити особливості адміністрування цієї системи (підрозділ 3.1). У нашому дослідженні застосовано *принцип діалектичного заперечення*, що надав можливість критично враховувати особливості правового статусу суб'єктів НКЗ діяльності ВСУ (підрозділ 2.2). За допомогою *системно-структурного, формально-юридичного* методів проаналізовано поняття НКЗ діяльності ВСУ та елементи його механізму (підрозділи 1.2, розділ 2). У процесі дослідження застосовувались також *формально-логічний, структурно-функціональний, комплексний, моделювання, логічний та інші методи* (підрозділи 1.3, 2.2, 3.2), які надали змогу комплексно та всебічно дослідити проблемні питання організації та функціонування системи науково-консультативної підтримки вищого судового органу країни.

Науково-теоретичною основою дослідження є праці вчених у галузях судоустрою та судочинства, історії держави і права, конституційного права та інших правових дисциплін, а також роботи з теорії управління, філософії, інформатики, соціології та психології.

Нормативно-правовою базою дослідження є Конституція України, інші нормативно-правові акти України й окремих іноземних держав. Окрема увага приділена Закону України «Про судоустрій і статус суддів», іншим нормативним актам, що врегульовують діяльність ВСУ, законодавству зарубіжних держав про судоустрій і статус суддів.

Емпіричну базу дослідження становлять результати узагальнень судової практики ВСУ, які стосуються цивільних, господарських та адміністративних справ і кримінальних проваджень, статистичні дані ВСУ України, судова практика Європейського суду з прав людини, результати анкетування суддів ВСУ та вищих спеціалізованих судів. Автором використано особистий досвід роботи в апараті ВСУ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що робота є першим в Україні монографічним дослідженням у вітчизняній правовій науці, яке присвячено дослідженню теоретичних, правових та праксеологічних засад науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України, зокрема:

вперше:

- сформульовано поняття «науково-консультативне забезпечення діяльності Верховного Суду України», яке має такий зміст – це комплексна діяльність, направлена на створення необхідних умов для ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень, яка являє собою сукупність консультативних,

організаційних та інформаційних заходів, що реалізуються на постійній основі спеціально визначеними суб'єктами;

- встановлено, що принципами НКЗ діяльності ВСУ є законність, професійність, системність, оперативність, повнота та об'єктивність;

- виокремлені функції НКЗ діяльності ВСУ, а саме: консультативна, аналітична, інформаційна, статистична та нормотворча;

- визначені гарантії НКЗ діяльності ВСУ, до яких можна віднести правову форму закріплення НКЗ діяльності ВСУ, правовий статус суб'єктів НКЗ діяльності ВСУ, адміністрування системи НКЗ діяльності ВСУ та систему матеріально-технічної підтримки НКЗ діяльності ВСУ;

- сформульовано поняття правового статусу наукового консультанта судової палати ВСУ, під яким варто розуміти систему професійних прав, обов'язків та відповідальності, передбачених нормативними правовими актами, що визначають особливу соціальну роль наукового консультанта судової палати ВСУ як державного службовця, котра полягає у здійсненні консультативних, організаційних та інформаційних заходів, направлених на створення необхідних умов для ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень;

- сформульовано поняття форм НКЗ діяльності ВСУ, під яким варто розуміти зовнішній вираз діяльності суб'єктів НКЗ щодо забезпечення ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень за допомогою комплексу консультативних та організаційно-інформаційних заходів;

- надано визначення поняття «інформаційне забезпечення аналітичних підрозділів ВСУ», яке являє собою процеси накопичення, обробки, очищення, систематизації та корегування функціонально важливої правової інформації суб'єктами НКЗ діяльності ВСУ, результатом яких є створення інформаційно-аналітичних даних, що можуть бути використані з метою ефективної реалізації ВСУ своїх повноважень;

- сформульовано низку пропозицій щодо удосконалення норм чинного законодавства України, які регламентують функціонування системи НКЗ діяльності ВСУ;

удосконалено:

- посадову інструкцію наукового консультанта судової палати ВСУ;
- змістовну характеристику правового статусу державного службовця;
- порядок призначення членів НКЗ при ВСУ;
- перелік видів форм НКЗ діяльності ВСУ;
- поняття правової інформації, як такої, що стосується діючого законодавства, прав людини, будь-якого юридичного аспекту діяльності кожної людини окремо чи людських утворень;

набули подальшого розвитку:

- наукові підходи щодо співвідношення повноважень та функцій ВСУ;
- положення щодо змісту правового статусу державного органу, який повинен містити наступні елементи: нормативність; порядок формування; завдання та цілі; компетенцію; процедури діяльності органів та відповідальність;

- пропозиції щодо запровадження оплати за здійснення науково-консультативної діяльності членів НКР;
- наукові положення щодо визначення механізму адміністрування у ВСУ в цілому та системою НКЗ зокрема.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані у:

- *науково-практичній* діяльності – сформульовані та викладені положення, узагальнення і рекомендації матимуть як загальнотеоретичне, так і прикладне значення для науки та практики застосування правових норм, які регламентують НКЗ діяльності ВСУ. Крім того, вони можуть стати основою для подальших наукових розробок (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в практичну діяльність ВСУ від 27 січня 2016 р.);

- *правотворчій* діяльності – висновки та пропозиції, що сформульовані у дисертації, використовуватимуться при удосконаленні та підготовці інших законопроектів, нормативних актів, які регулюють діяльність вищих судових органів в Україні (лист Комітету з питань правової політики та правосуддя Верховної Ради України № 04-29/18-717 від 18 лютого 2016 р.);

- *навчально-методичній роботі* – узагальнені і викладені в дисертації положення можуть використовуватись при підготовці навчальних та навчально-методичних посібників, при викладанні в навчальних закладах таких дисциплін, як «Судоустрій України», «Актуальні проблеми судоустрою України», «Адміністрування в суді» та інші (акти про впровадження наукових розробок дисертаційного дослідження в навчальний та науково-дослідний процеси: 1) юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 02 березня 2016 р.; 2) Національного університету «Одеська юридична академія» від 21 січня 2016 р.; 3) Національної школи суддів України від 19 лютого 2016 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні положення й теоретичні висновки дисертаційної роботи доповідались на засіданні кафедри правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, а також були оприлюднені на міжнародних науково-практичних конференціях: «Юридичні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень» (м. Київ, 2015); «Юридична наука в XXI столітті: перспективні та пріоритетні напрями досліджень» (м. Запоріжжя, 2015); «Малиновські читання» (м. Острог, 2015); «Держава і право: проблеми становлення і стратегія розвитку» (м. Ужгород, 2015); «Пріоритетні напрями розвитку правової системи України» (м. Львів, 2016).

Публікації. Основні положення дисертації відображено в 11 наукових публікаціях, з яких 5 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у фаховому науковому виданні іноземної країни, 5 – у збірниках тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура й обсяг дисертації відповідають меті й задачам дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел, а також додатків. Повний обсяг роботи становить 256 сторінок, із них основний текст викладено на 212 сторінках, список використаних джерел (256 найменувань) становить 25 сторінок та 3 додатки на 19 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; охарактеризовано мету, задачі, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів; наведено відомості про їх апробацію та впровадження, а також щодо кількості публікацій, структури та обсягу роботи.

Розділ 1 «Науково-консультативне забезпечення в системі гарантування ефективного функціонування Верховного Суду України» містить три підрозділи.

У підрозділі 1.1 *«Верховний Суд України в судовій системі України: загальна характеристика повноважень»* зазначається, що зміст повноважень ВСУ визначає обсяг, функціональне навантаження та форми НКЗ діяльності ВСУ.

Досліджено повноваження ВСУ, які потребують системного та кваліфікованого науково-консультативного забезпечення, а саме: 1) здійснення правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом; 2) здійснення аналізу судової статистики, узагальнення судової практики; 3) надання висновків щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням судової системи України; 4) звернення до Конституційного Суду України щодо конституційності законів, інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України; 5) забезпечення однакового застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

Запропоновано суттєво розширити повноваження ВСУ щодо надання методичної та консультативної допомоги судам всіх рівнів, в тому числі, шляхом посилення НКЗ реалізації повноважень ВСУ щодо здійснення аналізу судової статистики та узагальнення судової практики. Адже забезпечення єдності судової практики є важливою функцією ВСУ, але у чинному судоустрійному та процесуальному законодавстві України виникла проблема асиметрії повноважень ВСУ та вищих спеціалізованих судів.

Обґрунтовано внесення змін до ст. 46 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» з метою надання права Пленуму ВСУ скасовувати постанови Пленумів вищих спеціалізованих судів щодо узагальнення судової практики з мотивів їх невідповідності Постановам Пленуму ВСУ або невідповідності їх чинному законодавству.

Дослідження місця та ролі ВСУ в судовій системі України, аналіз основних повноважень цього найвищого судового органу дає підстави стверджувати, що кінцевою метою НКЗ юрисдикційної діяльності ВСУ на сучасному етапі має стати гарантування стабільного та ефективного функціонування вищого судового органу країни. В основу системи наукового забезпечення ефективного функціонування ВСУ мають бути покладені сучасні фундаментальні наукові знання, які дали б можливість змінити парадигму юрисдикційної діяльності найвищого судового органу від традиційної моделі до інноваційної.

У підрозділі 1.2 «Поняття та зміст науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України» зазначається, що найбільш визначним в НКЗ є процес консультування. Із урахуванням функціональних потреб вищого судового органу країни – ВСУ – можна виділити такі види консультування, що є застосовними в діяльності ВСУ:

а) наукове консультування, яке є різновидом НКЗ діяльності ВСУ, яке полягає в наданні науково обґрунтованих висновків з питань застосування та/або тлумачення норм національного та/або міжнародного права, що ґрунтуються на аналітичних умовиводах фахівців в галузі права;

б) інформаційне консультування, яке полягає в підборі, аналізі та узагальненні актуальних фактичних даних, відомостей, оперування якими забезпечує ефективну реалізацію функціональних повноважень ВСУ;

в) методичне консультування, яке є різновидом НКЗ діяльності ВСУ, яке полягає у забезпеченні суддівського корпусу ВСУ належною сукупністю методичних рекомендацій щодо застосування інформаційно-аналітичних даних та способів і методів розповсюдження позитивного досвіду їх застосування всіма суб'єктами реалізації судової влади в Україні.

Доведено, що процес консультування як основна змістовна складова НКЗ діяльності ВСУ проходить поступово такі етапи: формулювання проблеми та/або завдання; збирання необхідної інформації; аналіз інформації; надання пропозицій і рекомендацій; організація зв'язків та звітності; етап впровадження.

У підрозділі 1.3 «Мета, принципи, функції та гарантії системи науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України» зазначено, що системний метод дослідження дозволив стверджувати, що складовими елементами науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України є: мета, засади, функції та гарантії системи НКЗ діяльності ВСУ.

Доведено, що метою НКЗ діяльності ВСУ є створення необхідних умов для ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень за допомогою запровадження сукупності консультативних, організаційних та інформаційних заходів. Принципами НКЗ діяльності ВСУ є законність, професійність, системність, оперативність, повнота та об'єктивність. Серед функцій НКЗ діяльності ВСУ можна виділити такі як: консультативна, аналітична, інформаційна, статистична та нормотворча функції. До гарантій НКЗ діяльності ВСУ можна віднести правову форму закріплення НКЗ діяльності ВСУ, правовий статус суб'єктів НКЗ діяльності ВСУ, адміністрування системи НКЗ діяльності ВСУ та систему матеріально-технічної підтримки НКЗ діяльності ВСУ.

Запропоновано, з метою законодавчо-правового закріплення системи НКЗ діяльності ВСУ, викласти ст. 47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» в новій редакції.

Основними суб'єктами НКЗ діяльності ВСУ визначено наукових консультантів та НКР при ВСУ. Визначений на нормативному рівні правовий статус суб'єктів НКЗ діяльності ВСУ забезпечить системність наукових, консультативних, інформаційних та організаційних заходів та належний рівень відповідальності цих суб'єктів.

Встановлено, що адміністрування НКЗ діяльності ВСУ, так само, як і адміністрування загалом функціонування ВСУ, створює необхідні умови для ефективної реалізації останнім своїх повноважень як вищого судового органу країни. Успішне адміністрування НКЗ дає можливість визначати стратегічні та тактичні цілі системи НКЗ та розробляти ефективну організаційну структуру системи НКЗ діяльності ВСУ, яка, в свою чергу, передбачає запровадження належного моніторингу та контролю за діяльністю суб'єктів НКЗ. Ефективне адміністрування системи НКЗ також має результатом визначення масштабів та причин відхилень фактичних показників результативності функціонування системи НКЗ від планових; використання професійно-профільованих знань й практичних навичок суб'єктів НКЗ з метою реалізації нормативно визначених функцій ВСУ.

Визначено, що важливою гарантією ефективного функціонування системи НКЗ діяльності ВСУ є також і належна матеріально-технічна підтримка. Матеріально-технічні заходи підтримки НКЗ діяльності ВСУ складаються з широкого кола правових інструментів, в тому числі прав та обов'язків суб'єктів владних повноважень, які здійснюють матеріально-технічні заходи НКЗ діяльності ВСУ; правовідносин, які виникають у сфері здійснення матеріально-технічних заходів НКЗ діяльності ВСУ; нормативно-правових актів відповідних суб'єктів владних повноважень, тощо.

Зроблено висновок, що всі структурні елементи системи НКЗ діяльності ВСУ підпорядковані меті функціонування цієї системи та утворюють надійний механізм забезпечення ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень шляхом проведення комплексу наукових, аналітичних, статистичних, консультативних, інформаційних та методичних заходів.

Розділ 2 «Механізм науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України» складається з двох підрозділів.

Підрозділ 2.1 «Правовий статус суб'єктів науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України» складається з двох підпунктів, так як до суб'єктів НКЗ діяльності ВСУ віднесено наукових консультантів та НКР при ВСУ.

У підпункті 2.1.1 «Правовий статус наукових консультантів у Верховному Суді України» визначено, що структура правового статусу наукового консультанта судової палати ВСУ, так само як і будь-якого іншого державного службовця в Україні, включає такі елементи: професійні права, професійні обов'язки та відповідальність.

Встановлено, що правовий статус наукового консультанта судової палати ВСУ виникає з моменту призначається на посаду керівником апарату ВСУ в порядку, передбаченому законами України «Про судоустрій і статус суддів», «Про державну службу», Кодексом законів про працю України та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють ці правовідносини.

Визначено, що професійні права наукових консультантів судових палат ВСУ – це сукупність визначених та гарантованих чинним законодавством України повноважень та правових можливостей, необхідних для здійснення консультативних, організаційних та інформаційних заходів, направлених на створення необхідних умов для ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних

повноважень. Професійні обов'язки наукового консультанта судової палати ВСУ – це законодавчо визначена необхідність професійної поведінки наукового консультанта, що обумовлена необхідністю забезпечення ВСУ комплексом консультативних та організаційно-інформаційних заходів. Професійні права та обов'язки наукового консультанта судової палати ВСУ умовно можна поділити на загальні (закріплені у ст. 10 Закону України «Про державну службу») та спеціальні, визначені у відповідних посадових інструкціях.

Детальний аналіз посадових інструкцій наукового консультанта різних судових палат ВСУ, дозволив розробити уніфіковану посадову інструкцію наукового консультанта судової палати ВСУ.

Аргументовано, що дисциплінарна відповідальність наукових консультантів судових палат ВСУ як державних службовців за своїм змістом є спеціальною та настає за скоєння дисциплінарного проступку. Під проступком наукового консультанта судової палати ВСУ слід розуміти протиправну, винну (умисну або необережну) дію чи бездіяльність наукового консультанта судової палати ВСУ, яка полягає у невиконанні чи неналежному виконанні професійних обов'язків, перевищенні своїх повноважень, недотриманні обмежень, пов'язаних із проходженням державної служби та загальних правил трудової дисципліни, за вчинення якої він має понести несприятливі для себе наслідки з боку уповноваженого суб'єкта, що виражаються у стягненнях.

Сформульовано поняття «правовий статус наукового консультанта судової палати ВСУ», під яким варто розуміти систему професійних прав, обов'язків та відповідальності, передбачених нормативними правовими актами, що визначають особливу соціальну роль наукового консультанта судової палати ВСУ як державного службовця, котра полягає у здійсненні консультативних, організаційних та інформаційних заходів, направлених на створення необхідних умов для ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень.

У підпункті 2.1.2 «Науково-консультативна рада при Верховному Суді України як колегіальний консультативний орган» зазначено, що роль НКР у діяльності ВСУ є надзвичайно важливою. Завдяки науково дорадчому забезпеченню здійснення правосуддя ВСУ її членами відбувається формування єдиного правозастосування в державі, виявляються та у спосіб судового тлумачення (там, де це можливо) усуваються колізії у правовій системі, забезпечується конституційність (шляхом звернення до єдиного органу конституційної юрисдикції) законів та інших правових актів вищих суб'єктів державної влади в Україні (обставини чого практично виявляються у процесі здійснення судочинства судами загальної юрисдикції), гарантується справедливе і неупереджене правосуддя на національному рівні.

Запропонований порядок призначення членів НКР при ВСУ, який має бути закріпленим на нормативному рівні, що має позитивно позначитись на якості та ефективності діяльності НКР як консультативного органу при ВСУ.

Враховуючи, що член НКР виконує достатньо складні завдання наукового характеру, які вимагають значних витрат часу та сил з метою надання ВСУ

консультативних та організаційно-інформаційних заходів, доведено, що така діяльність повинна бути оплатною.

Відзначено, що відповідальність є дієвим механізмом забезпечення належного та якісного виконання взятих на себе обов'язків, в тому числі й членами НКР. Отже, у Положенні про НКР обов'язково мають бути закріплені норми стосовно відповідальності членів НКР, а саме: «член НКР несе персональну відповідальність у порядку, встановленому чинним законодавством. Повноваження члена НКР повинні бути достроково припинені за рішенням Пленуму ВСУ, у випадку: - невиконання чи неналежного виконання без поважних причин покладених на нього обов'язків; - невиконання чи неналежного виконання без поважних причин завдань, поставлених перед ним в межах його повноважень Головою НКР та його заступником; - перевищення своїх повноважень; - неналежне використання майна та документів ВСУ; - недотримання правил охорони праці та пожежної безпеки, Правил внутрішнього трудового розпорядку в апараті ВСУ».

У підрозділі 2.2 «*Форми науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України*» визначено, що під формами НКЗ діяльності ВСУ варто розуміти зовнішній вираз діяльності суб'єктів НКЗ щодо забезпечення ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень за допомогою комплексу консультативних та організаційно-інформаційних заходів.

Доведено, що класифікацію форм НКЗ діяльності ВСУ можливо здійснити за наступними критеріями, а саме: 1) за суб'єктом розробки: науковими консультантами судових палат ВСУ; членами НКР; 2) залежно від кількості суб'єктів розробки: індивідуальні, колективні; 3) за характером адресата: внутрішнього та зовнішнього призначення; 4) за змістом: з науково-консультативних питань (аналітичний звіт, аналітична записка, інформаційна доповідна записка, довідка-довідь, методичні рекомендації, наукові висновки тощо), з організаційної роботи (наприклад, рішення НКР, індивідуальні та звітні доповідні записки тощо); 5) за ступенем складності: прості та складні; б) за терміном виконання: звичайні та термінові.

Серед характерних рис, притаманних формам НКЗ діяльності ВСУ, виділено такі: достовірність, ясність змісту, точність змісту, логічна послідовність, об'єктивність і наукова обґрунтованість, повнота інформації, свобода від суперечностей, переконливість та інформаційна ємність, своєчасність, грамотність.

Розділ 3 «Організаційні засади функціонування системи науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1. «*Адміністрування системи науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України*» обґрунтовано, що суб'єктами адміністрування у ВСУ є: збори суддів ВСУ; Пленум ВСУ; Голова ВСУ та його заступники; керівник апарату ВСУ; апарат ВСУ. Запропоновано вважати НКР при ВСУ складовим елементом апарату ВСУ.

Доведено, що структура механізму адміністрування системою НКЗ діяльності ВСУ являє собою правове, нормативне та інформаційне забезпечення, інструменти, важелі та методи забезпечення адміністрування системою НКЗ діяльності ВСУ.

Отже, організаційний механізм адміністрування системою НКЗ діяльності ВСУ являє собою: 1) об'єкт адміністрування: відносини, які виникають у ВСУ з приводу ефективного здійснення останнім своїх функціональних повноважень за допомогою комплексу консультативних та організаційно-інформаційних заходів; 2) суб'єкти адміністрування: збори суддів ВСУ, Пленум ВСУ, Голова та заступники голови ВСУ, керівник апарату ВСУ та його заступник, апарат ВСУ; 3) організаційна інфраструктура НКЗ діяльності ВСУ: наукові консультанти судових палат ВСУ (як працівники апарату ВСУ) та НКР; 4) цілі та завдання адміністрування: здійснення інформаційного, нормативно-правового та наукового забезпечення процесу відправлення правосуддя судьями ВСУ; 5) результати адміністрування: ефективне здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень за допомогою комплексу консультативних та організаційно-інформаційних заходів.

У підрозділі 3.2 «Інформаційне забезпечення функціонування аналітичних підрозділів Верховного Суду України» обґрунтовано, що інформаційне забезпечення функціонування аналітичних підрозділів ВСУ також є важливою складовою організаційного забезпечення. Очевидним є, що так само, як ВСУ є споживачем науково-консультативної допомоги, система НКЗ є споживачем інформаційних ресурсів. Задовольнити потреби споживача інформації у інформаційних ресурсах чи інформаційних продуктах покликане інформаційно-аналітичне забезпечення. Основною відмінною рисою кожного типу інформаційно-аналітичного забезпечення є різновид інформації, інформаційного продукту, яка є об'єктом діяльності інформаційно-аналітичного забезпечення. Правова інформація є тим інформаційним продуктом, який споживає ВСУ в процесі своєї діяльності як об'єкт НКЗ.

Доведено, що вирішення проблеми створення умов для функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності ВСУ складається з ряду взаємопов'язаних завдань: матеріально-технічне та фінансове забезпечення, результатом вирішення якого має стати приведення електронних, технічних, програмних засобів збору, обробки, зберігання та циркуляції правової інформації у ВСУ у відповідність з досягненнями науково-технічного прогресу; кадрове забезпечення, вирішення якого передбачає підвищення рівня інтелектуальної діяльності керівників і співробітників підрозділів, зайнятих збором, обробкою, перетворенням інформації, розробкою прогнозів, програм, планів та інших рішень у ВСУ.

Обґрунтовано є необхідність створення єдиної бази даних, яка буде включати в себе як нормативну базу законів та підзаконних нормативних актів, так і загальну статистику звернень, юридичних дій чи юридичних фактів.

Встановлено, що інноваційні технології як першоджерела вдосконалення функціонування системи НКЗ діяльності ВСУ являють собою систематизовану, упорядковану сукупність відомостей про практичну діяльність суду, апарату суду, суддів та спрямовані на спрощення процесу діяльності ВСУ та підвищення ефективності реалізації ним своїх повноважень.

Звернуто увагу на те, що одним із основних напрямів вдосконалення інформаційного забезпечення є утворення систем інформаційно-аналітичного забезпечення для інформаційної підтримки аналітичних підрозділів ВСУ з використанням інформаційних технологій. Разом з тим, перелік технологій не є

вичерпним, що обумовлено тим фактором, що процес становлення і розвитку інноваційних технологій перебуває у постійній динаміці й прогресі.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено наукове завдання, що полягає в дослідженні теоретичних, правових та праксеологічних засад науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України, а також вироблені пропозиції щодо вдосконалення законодавства, яке регламентує функціонування системи науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України, зокрема:

1. Верховний Суд України як найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції діє для забезпечення кожному права на судовий захист його прав, свобод та законних інтересів незалежним і безстороннім судом, справедливою та неупередженою розглядом справ у розумні строки і виступає засобом реалізації права учасників судового процесу та інших осіб на перегляд судового рішення у випадках і порядку, встановлених процесуальним законом. Повноваженнями ВСУ є правомочності суду, встановлені законом з метою реалізації завдань, що ставляться перед найвищим судовим органом країни. Підвищити ефективність виконання ВСУ своїх завдань можливо шляхом розширення повноважень ВСУ щодо здійснення науково-аналітичної та консультативно-дорадчої роботи, аби ВСУ, реалізуючи свій конституційний статус вищого судового органу у системі судів загальної юрисдикції, міг виступити гарантом єдності судової практики з метою забезпечення дієвого та ефективного правосуддя в Україні.

2. НКЗ діяльності ВСУ – це комплексна діяльність, направлена на створення необхідних умов для ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень, яка являє собою сукупність консультативних, організаційних та інформаційних заходів, що реалізуються на постійній основі спеціально визначеними суб'єктами. Процес консультування є невід'ємною та основною змістовною складовою НКЗ діяльності ВСУ, який має такі характерні ознаки: - здійснюється на постійній основі; - може бути декількох видів, а саме: наукове, інформаційне та методичне НКЗ; - є поліфункціональним; - може мати як стратегічну мету, так і оперативне значення; - може здійснюватись внутрішніми резервами ВСУ та залучати зовнішні джерела консультування; - використовуються методи діагностики, інформування, навчання, аналізу та узагальнення; - стандартні ролі суб'єктів консультування: діагностик, аналітик, експерт, тренер; - специфічні консультант-клієнтські відносини.

3. Метою НКЗ діяльності ВСУ є створення необхідних умов для ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень за допомогою запровадження сукупності консультативних, організаційних та інформаційних заходів. Принципами НКЗ діяльності ВСУ є законність, професійність, системність, оперативність, повнота та об'єктивність. Серед функцій НКЗ діяльності ВСУ можна виділити такі як: консультативна, аналітична, інформаційна, статистична та нормотворча функції. До гарантій НКЗ діяльності ВСУ можна віднести правову форму закріплення НКЗ діяльності ВСУ, правовий статус суб'єктів НКЗ діяльності ВСУ, адміністрування

системи НКЗ діяльності ВСУ та систему матеріально-технічної підтримки НКЗ діяльності ВСУ.

4. Структура правового статусу наукового консультанта Судової палати ВСУ включає такі елементи: професійні права, професійні обов'язки та відповідальність. Характерними рисами правового статусу наукового консультанта судової палати ВСУ є: 1) призначається на посаду і звільняється з неї керівником апарату суду в порядку та з підстав передбачених Законом України «Про державну службу», Кодексом законів про працю України та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють ці правовідносини; 2) їх права та обов'язки поділяються на загальні (визначені у законодавстві України про державну службу) та спеціальні (передбачені відповідними посадовими інструкціями); 3) професійна діяльність наукового консультанта судової палати ВСУ підпорядкована виконанню завдань, покладених на відповідний відділ і носить офіційний характер; 4) мають право на просування по службі, тобто на службову кар'єру; 5) передбачено окремі обмеження його громадських прав з метою забезпечення більшої ефективності та якості службової діяльності; 6) посада є базою для характеристики правового статусу наукового консультанта судової палати ВСУ, оскільки саме у посаді виражається його функціональна роль, місце в ВСУ та в судовій системі; 7) підлягає спеціальній дисциплінарній відповідальності в порядку передбаченому чинним законодавством за вчинення проступку.

5. Основним завданням НКР є здійснення комплексу консультативних та організаційно-інформаційних заходів з метою забезпечення ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень. Характерними рисами НКР є: 1) НКР є структурною складовою ВСУ; 2) НКР є зібранням висококваліфікованих фахівців у галузі права, які мають науковий ступінь доктора або кандидата юридичних наук; 3) голова НКР у разі необхідності може скликати засідання НКР та утворювати з числа членів НКР робочі групи для вивчення та обговорення окремих питань застосування законодавства в судовій практиці, надання висновків на законопроекти, які стосуються судової системи і діяльності ВСУ, тощо; 4) з обговорюваних питань більшістю голосів членів НКР приймаються колективні мотивовані рекомендації (за результатами розгляду науково-консультаційних питань НКР) та рішення (з питань організації роботи НКР); 5) є незалежним як від зовнішнього впливу з боку органів виконавчої та законодавчої влади і громадськості, так і від внутрішнього впливу, зокрема судів ВСУ; 6) існування НКР у складі ВСУ є однією з гарантій забезпечення самостійності ВСУ та незалежності суддів.

6. Форми НКЗ діяльності ВСУ – це зовнішній вираз діяльності суб'єктів НКЗ щодо забезпечення ефективного здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень за допомогою комплексу консультативних та організаційно-інформаційних заходів. Серед основних форм діяльності наукових консультантів судових палат ВСУ можна виділити такі: аналітичний звіт за результатами вивчення наукових підходів; аналітична записка; доповідна записка; довідка-довідь; методичні рекомендації тощо. Форми діяльності НКР при ВСУ: наукові висновки; рекомендації; рішення.

7. Характерними рисами адміністрування системи НКЗ діяльності ВСУ є: 1) його побудова має структурно-функціональний характер; 2) поєднує елементи державного управління і самоуправління; 3) має ознаки відкритої системи, характеризуються відкритим характером зав'язків із зовнішнім середовищем і певною залежністю від нього; 4) є продуктом організованої діяльності усіх суб'єктів адміністрування; 5) суб'єктами адміністрування системи науково-консультативного забезпечення діяльності ВСУ є: збори суддів ВСУ, Пленум ВСУ, Голова та заступники голови ВСУ, керівник апарату та заступник керівника апарату ВСУ, апарат ВСУ; 6) його суб'єкти здатні до саморозвитку; 7) його цілями та завданням є здійснення інформаційного, нормативно-правового та наукового забезпечення процесу відправлення правосуддя суддями ВСУ; 8) його результат – це ефективне здійснення ВСУ своїх функціональних повноважень за допомогою комплексу консультативних та організаційно-інформаційних заходів.

8. Інформаційне забезпечення аналітичних підрозділів ВСУ являє собою процеси накопичення, обробки, очищення, систематизації та корегування функціонально важливої правової інформації суб'єктами НКЗ діяльності ВСУ, результатом яких є створення інформаційно-аналітичних даних, що можуть бути використані з метою ефективної реалізації ВСУ своїх повноважень. До шляхів посилення інформаційного забезпечення аналітичних підрозділів ВСУ слід віднести: 1) запровадження технології єдиної судової інформаційно-аналітичної системи, яка створювала б умови для оперативного використання масиву статистичної та аналітичної (узагальнюючої) інформації з метою формування єдиної судової практики ВСУ; 2) технічна модернізація систем інформаційного забезпечення; 3) запровадження технології формування базових систем впливу, які б передбачали інформаційні інструменти розповсюдження правових позицій ВСУ серед судів; 4) створення баз правових знань і експертних систем, які б містили систематизовану інформацію щодо наявних наукових, експертних позицій та, крім того, надавали можливість ефективного використання судової практики міжнародних судових установ та правових документів інших міжнародних інституцій.

9. З метою вдосконалення чинного законодавства України щодо НКЗ діяльності ВСУ запропоновано: - зміни до ст. 46 та нову редакцію ст. 47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»; - зміни до Положення про НКЗ при ВСУ; - авторський проект типової посадової інструкції наукового консультанта Судової палати ВСУ.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Волошина В. А. Значення науково-консультативного забезпечення ефективного функціонування Верховного Суду України / В. А. Волошина // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 4. – С. 248-252.

2. Волошина В. А. Окремі питання науково-консультативного забезпечення реалізації повноважень Верховного Суду України / В. А. Волошина // Вісник Запорізького національного університету. – 2014. – № 4 (1). – С. 71-78.

3. Волошина В. А. Правовий статус наукових консультантів судових палат Верховного Суду України / В. А. Волошина // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – № 5. – С. 310-313: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/5_2015/93.pdf.

4. Волошина В. А. Консультування як змістовна складова науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України / В. А. Волошина // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2015. – Вип. 35. – Ч. II. – Том III. – С. 154-157.

5. Волошина В. А. Мета та принципи науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України / В. А. Волошина // Вісник кримінального судочинства. – 2015. – № 3. – С. 170 - 176.

6. Волошина В. Понятие, характерные признаки и виды научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины / В. Волошина // Международный научно-практический правовой журнал «Legea si Viata». – 2015. – № 12/2. – С. 23-26.

7. Волошина В. А. Наукове забезпечення юрисдикційної діяльності Верховного Суду України / В. А. Волошина // Матер. міжн. наук.-практ. конф. «Юридичні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень» (м. Київ, 15-16 травня 2015 р.). – К.: Центр правових наукових досліджень, 2015. – Ч. II. – С. 99-101.

8. Волошина В. А. Науково-консультативна рада як колегіальний консультативний орган Верховного Суду України / В. А. Волошина // Матер. міжн. наук.-практ. конф. «Юридична наука в ХХІ столітті: перспективні та пріоритетні напрями досліджень» (м. Запоріжжя, 15-16 травня 2015 р.) / За заг. ред. Т. О. Коломоєць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2015. – С. 148-150.

9. Волошина В. А. Поняття науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України / В. А. Волошина // Матер. IV міжн. наук.-практ. конф. «Малиновські читання» (м. Острог, 13-14 листопада 2015 р.). – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – С. 244-245.

10. Волошина В. А. Правовий статус суб'єктів науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України / В. А. Волошина // Матер. міжн. наук.-практ. конф. «Держава і право: проблеми становлення і стратегія розвитку» (м. Ужгород, 25-26 грудня 2015 р.). – Ужгород: Ужгородський національний університет, 2015. – С. 224-226.

11. Волошина В. А. Функції та гарантії системи науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України / В. А. Волошина // Матер. міжн. наук.-практ. конф. «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України» (м. Львів, 29-30 січня 2016 р.). – Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2016. – С. 6-9.

АНОТАЦІЯ

Волошина В. А. Науково-консультативне забезпечення діяльності Верховного Суду України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.10 – судоустрій, прокуратура та адвокатура. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Міністерство освіти і науки України. – Київ, 2016.

Дисертація присвячена дослідженню теоретичних, правових та праксеологічних засад науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України, а також напрацюванню пропозицій щодо вдосконалення законодавства, яке регламентує функціонування системи науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України. У роботі визначено місце Верховного Суду України в судовій системі України, надана характеристика його повноважень та виокремлені фактори ефективності їх реалізації, сформульоване поняття науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України та визначений його зміст, визначені мета, функції, принципи та гарантії системи науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України. Дисертаційне дослідження надало можливість встановити особливості правового статусу наукових консультантів як суб'єктів науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України, охарактеризувати Науково-консультативну раду при Верховному Суді України як колегіального консультативного органу та визначити форми науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України. В дисертації надано авторське визначення поняття та характерних рис адміністрування системи науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України, а також визначено поняття інформаційного забезпечення функціонування аналітичних підрозділів Верховного Суду України та виділені шляхи його удосконалення. В роботі містяться пропозиції щодо вдосконалення норм чинного законодавства України, які регламентують функціонування системи науково-консультативного забезпечення діяльності Верховного Суду України.

Ключові слова: Верховний Суд України, науково-консультативне забезпечення, інформаційне забезпечення, адміністрування в суді, консультування.

АННОТАЦИЯ

Волошина В. А. Научно-консультативное обеспечение деятельности Верховного Суда Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.10 – судоустройство, прокуратура и адвокатура. – Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко. Министерство образования и науки Украины. – Киев, 2016.

Диссертация посвящена исследованию теоретических, правовых и праксеологических основ научно-консультативного обеспечения деятельности

Верховного Суда Украины, а также наработке предложений по совершенствованию законодательства, регламентирующего функционирование системы научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины. В работе определено место Верховного Суда Украины в судебной системе Украины, дана характеристика его полномочий и выделены факторы эффективности их реализации, сформулировано понятие научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины и определено его содержание, цели, функции, принципы и гарантии системы научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины. Диссертационное исследование позволило установить особенности правового статуса научных консультантов как субъектов научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины, охарактеризовать Научно-консультативный совет при Верховном Суде Украины как коллегиальный консультативный орган и определить формы научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины. В диссертации дано авторское определение понятия и характерных черт администрирования системы научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины, а также определено понятие информационного обеспечения функционирования аналитических подразделений Верховного Суда Украины и выделены пути его совершенствования. В работе содержатся предложения по совершенствованию норм действующего законодательства Украины, регламентирующего функционирование системы научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины.

Обосновано, что Верховный Суд Украины как высший судебный орган в системе судов общей юрисдикции действует для обеспечения каждому права на судебную защиту его прав, свобод и законных интересов независимым и беспристрастным судом, справедливого и беспристрастного рассмотрения дел в разумные сроки и выступает средством реализации права участников судебного процесса и других лиц на пересмотр судебного решения в случаях и порядке, установленных процессуальным законом. Полномочиями Верховного Суда Украины являются правомочности суда, установленные законом в целях реализации задач, которые ставятся перед высшим судебным органом страны. Повысить эффективность выполнения Верховным Судом Украины своих задач возможно путем расширения полномочий Верховного Суда Украины по осуществлению научно-аналитической и консультативно-совещательной работы, чтобы Верховный Суд Украины, реализуя свой конституционный статус высшего судебного органа в системе судов общей юрисдикции, мог выступить гарантом единства судебной практики с целью обеспечения действенного и эффективного правосудия в Украине.

Определено, что научно-консультативное обеспечение деятельности Верховного Суда Украины – это комплексная деятельность, направленная на создание необходимых условий для эффективного осуществления Верховным Судом Украины своих функциональных полномочий, которая представляет собой совокупность консультативных, организационных и информационных мероприятий, реализуемых на постоянной основе специально определенными субъектами. Процесс консультирования является неотъемлемой и основной содержательной

составляющей научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины.

Аргументировано, что целью научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины является создание необходимых условий для эффективного осуществления Верховным Судом Украины своих функциональных полномочий с помощью проведения совокупности консультативных, организационных и информационных мероприятий. Принципами научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины являются законность, профессионализм, системность, оперативность, полнота и объективность. Среди функций научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины можно выделить такие как: консультативная, аналитическая, информационная, статистическая и нормотворческая функции. К гарантиям научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины можно отнести правовую форму закрепления научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины, правовой статус субъектов научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины, администрирование системы научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины и систему материально-технической поддержки научно-консультативного обеспечения деятельности Верховного Суда Украины.

Ключевые слова: Верховный Суд Украины, научно-консультативное обеспечение, информационное обеспечение, администрирование в суде, консультирование.

SUMMARY

Voloshina V. The scientific and advisory support of the Supreme Court of Ukraine. – *Manuscript.*

Thesis for the degree of Candidate of legal sciences on speciality 12.00.10 – court system, advocacy and public procurator's office. – Taras Shevchenko National University of Kyiv. Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2016.

The thesis is devoted to development of theoretical, legal and praxeological foundations of the scientific and advisory support of the Supreme Court of Ukraine, as well as to development of proposals for improving the legislation regulating of the functioning of the system of the scientific and advisory support of the Supreme Court of Ukraine. The paper defines the place of the Supreme Court of Ukraine in the judicial system of Ukraine; given the characteristics of its powers and highlighted the factors of the efficiency of their implementation; formulated the concept of the scientific and advisory support of the Supreme Court of Ukraine and defined the content, objectives, functions, principles and guarantees of the scientific and advisory support of the Supreme Court of Ukraine.

The thesis is possible to establish the peculiarities of the legal status of scientific advisers as subjects of the scientific and advisory support of the Supreme Court of Ukraine; characterized the Scientific Advisory Board of the Supreme Court of Ukraine as a collegial advisory body and determined the form of the scientific and advisory support of

the Supreme Court of Ukraine. The thesis gives the author's definition of the concept and the characteristics of the administration system of the scientific and advisory support of the activities of the Supreme Court of Ukraine, and defines the concept of the information support for the functioning of the analytical divisions of the Supreme Court of Ukraine and highlighted ways to improve it.

The paper contains proposals to improve the current legislation of Ukraine regulating the functioning of the system of the scientific and advisory support of the Supreme Court of Ukraine.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, scientific and advisory support, information provision, the administration of the court, counseling.